

Το χαμένο κέντρο διεύθυνσης του «νέου ΠΑΣΟΚ»

ΟΙ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΔΗΜΟΣΚΟΠΗΣΕΙΣ ΑΠΛΩΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΑΝ ΟΤΙ ΤΟ «ΝΕΟ ΠΑΣΟΚ» ΠΟΥ ΦΙΛΟΔΟΞΕΙ ΝΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕΙ Ο Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΧΩΛΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΔΕΝ ΟΦΕΙΛΟΝΤΑΙ ΜΟΝΟ ΣΤΟ ΒΡΑΧΥ ΧΡΟΝΙΚΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΟΚΙΜΑΣΙΑΣ, ΑΛΛΑ ΣΤΙΣ ΕΓΓΕΝΕΙΣ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ Η «ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ» ΤΗΣ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ

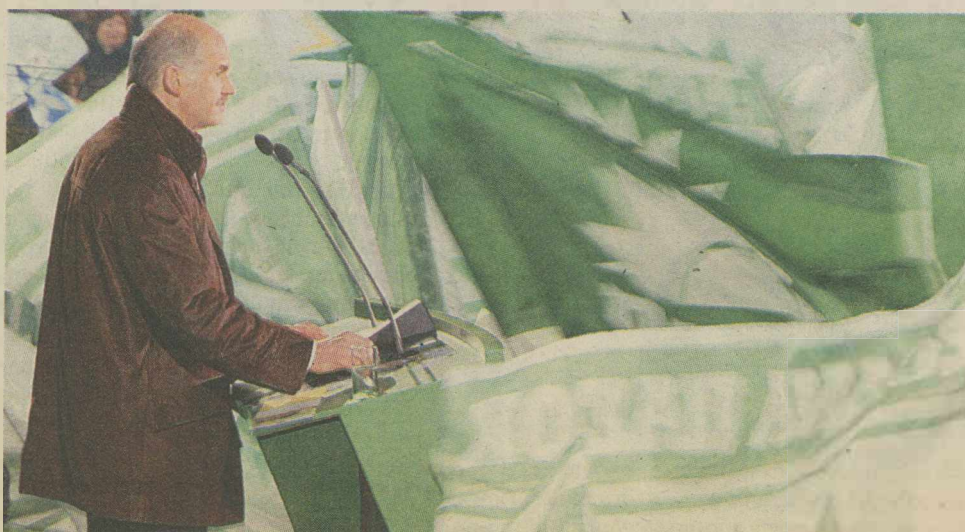

Γράφει ο Γιάννης Βούλγαρης

Το πρόβλημα του «νέου ΠΑΣΟΚ» είναι και πολιτικό και οργανωτικό. Ως προς το πρώτο, δεν παράγει πολιτική και ταυτοχρόνως δεν φαίνεται να

βρίσκει εκείνες τις δομές και τις διαδικασίες που θα του επιτρέψουν στο ορατό μέλλον να παράγει πολιτική. Ως προς το δεύτερο, οι οργανωτικές αλλαγές και οι αναδιατάξεις στελεχών, ενώ έχουν ως διακηρυγμένη πρόθεση να ανανεώσουν το κόμμα σε νοοτροπίες και πρόσωπα, προς το παρόν τουλάχιστον έχουν οδηγήσει στη διατήρηση ή στην επάνοδο ενός στελεχικού δυναμικού φθαρμένου και ξεπερασμένου, τόσο στο εθνικό όσο και στο τοπικό επίπεδο όπως φάνηκε στις πρόσφατες δημοτικές εκλογές. Τα δύο προβλήματα σηματοδοτούν τη διπλή αποτυχία της ως τώρα ακολουθούμενης τακτικής της νέας ηγεσίας. Αφετηριακή επιδίωξη του κ. Παπανδρέου ήταν να αποδομήσει τις ιεραρχίες και τις δομές του «καθεστωτικού ΠΑΣΟΚ» φέρνοντας στην επιφάνεια ένα νέο στελεχικό δυναμικό που θα παρήγαγε στη συνέχεια ένα νέο πολιτικό προφίλ και πρόγραμμα. Η αποδόμηση θα είχε προφανές πολιτικό κόστος καθώς θα έσπαγε καθιερωμένες «γραμμές παραγωγής» πολιτικής, αλλά το μελλοντικό όφελος θα ήταν πολλαπλάσιο. Αρκεί να δημιουργούσε τους όρους διαμόρφωσης του «νέου». Αυτό όμως που ως τώρα συμβαίνει είναι ότι αναπαράγονται αρκετές δυσάρεστες όψεις του παλαιού με προφανές αποτέλεσμα να υπονομεύεται η μελλοντική δυνατότητα πολιτικής και προγραμματικής ανανέωσης.

Η πρώτη δικαιολόγηση είναι ότι χρειάζεται χρόνος. Αναμφισβήτητο. Ένα μεγάλο κόμμα προκειμένου να ανασυνταχθεί ύστερα από είκοσι χρόνια στην εξουσία, διαβαίνει αναγκαστικά την «κοιλιά των δακρύων». Το ζήτημα είναι αν δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να βγει ή αν κινδυνεύει να μείνει μέσα και να σκάσει από το κλάμα. Δυστυχώς όμως το πρόβλημα δεν είναι ο χρόνος. Γιατί η αιτία που το γεννά βρίσκεται στην ίδια τη «φιλοσοφία» με

Ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ Γιώργος Παπανδρέου σε ομιλία του στην κεντρική πλατεία της Μυτιλήνης

την οποία ο κ. Γ. Παπανδρέου φαίνεται ότι βλέπει τη διαμόρφωση του «νέου ΠΑΣΟΚ».

Το πρόβλημα

Το προφανές πρόβλημα συνοψίζεται στο αδυνάτισμα της κεντρικής πολιτικής διεύθυνσης της προσπάθειας «αναμόρφωσης» με την ταυτόχρονη διάψευση της πίστης ή της ελπίδας ότι η «κοινωνία από τα κάτω» θα δείξει αυτή τον δρόμο για την πολιτική - ιδεολογική ανασυγκρότηση, θα παράγει τα νέα στελέχη, θα ενστερνιστεί πρωτοβουλιακά τις νέες οργανωτικές ιδέες που προτείνει η ηγεσία. Το πρόβλημα δεν είναι πρακτικό ή προσωπικό. Προκύπτει από τη θεωρητική - πολιτική πλατφόρμα που διαπνέει την προσπάθεια διαμόρφωσης του «νέου ΠΑΣΟΚ». Ξέρουμε ότι το στίγμα που ο κ. Παπανδρέου έδωσε αμέσως μετά την εκλογή του στην ηγεσία, κινήθηκε με τις έννοιες - στόχους συμμετοχική δημοκρατία, διαβούλευση, αποκέντρωση, αντιγραφειοκρατική και αντιιεραρχική οργάνωση, ευρεία χρήση του διαδικτύου στις κομματικές λειτουργίες. Προσωπικά δεν γνώριζα πόσο σταθερός υπήρξε ο κ.

Παπανδρέου σε αυτά τα μοτίβα κατά τη διάρκεια της πολιτικής του διαδρομής. Το συνειδητοποιήσα διαβάζοντας το φρεσκοτυπωμένο βιβλίο του Α. Πανταζόπουλου, Με τους πολίτες κατά του λαού. Το ΠΑΣΟΚ της νέας εποχής (Εστία, 2006), στο οποίο ερευνάται μεταξύ άλλων η θεωρητική - πολιτική διαδρομή του κ.

εξουσίας», εμπιστοσύνη στον αυθορμητισμό και τον δυναμισμό της κοινωνίας, διεύθυνση της δημοκρατίας πέραν των αντιπροσωπευτικών θεσμών, συνεχής διαλεκτική του κόμματος με τα κοινωνικά κινήματα, διεύθυνση του πεδίου της πολιτικής πέρα από τα όρια του κράτους, κοινωνικοποίηση της πολιτικής. Ο Α.

“ Η ισχυρή κεντρική πολιτική διεύθυνση, η στήριξη του πολιτικού λόγου και του ιδεολογικού στίγματος της προοδευτικής παράταξης στην ατζέντα, τα διλήμματα και οι εμφανείς ακόμα αμυχανίες της μεταρρυθμιστικής ευρωπαϊκής Αριστεράς θα πρέπει να αποτελούν το σημείο εκκίνησης

Παπανδρέου (βιβλίο εξαιρετικά χρήσιμο ως εκ τούτου, αν και συζητήσιμο κατά τη γνώμη μου στις θεωρητικές του αφετηρίες και τις όχι πάντα πειστικές κριτικές στον κ. Παπανδρέου). Η έρευνα - αναδρομή αναδεικνύει τη σταθερή προσήλωση του κ. Παπανδρέου σε αυτές τις επιλογές: άρνηση του «κλειστού ιεραρχικού κόμματος», της «κλειστής

Πανταζόπουλος είναι πεισμένος ότι έχουμε να κάνουμε με έναν ιδεολόγο που πιστεύει πραγματικά στις ιδέες αυτές και τις εννοεί.

Ο κ. Παπανδρέου όμως είναι πολιτικός ηγέτης, όχι απλός οραματιστής. Είναι υποχρεωμένος να μετατρέψει τις ιδέες του σε πολιτική πράξη λαμβάνοντας υπόψη τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και διακυβεύματα της

κάθε ιστορικής περιόδου. Έτσι, η «αντιεξουσιαστική» κριτική, η κριτική στην καθεστωτική νοοτροπία των κομμάτων, η επίκληση των κινήσεων και του κοινωνικού αυθορμητισμού, έχουν άλλη λειτουργία και χρησιμότητα όταν αναπτύσσονται σε μια εποχή που υπάρχουν ακόμα ισχυρές σχετικά πολιτικές - ιδεολογικές ταυτότητες (όπως η πάσης φύσεως και κατεύθυνσης ευρωπαϊκή αριστερά στη δεκαετία του '80) ή σε μια εποχή που υπάρχει μια κυρίαρχη πολιτική πρόταση (όπως ήταν ο εκσυγχρονισμός του Σημίτη στη δεκαετία του '90).

Κεντρική διεύθυνση

Σε μια όμως εποχή όπως η σημερινή, κατά την οποία οι συλλογικές πολιτικές ταυτότητες, τα ιδεολογικά - πολιτικά σχήματα έχουν μπει σε δοκιμασία, αποδιαιρρώνονται και ζητούν να ανασυγκροτηθούν (μαζί και το ΠΑΣΟΚ μετά το 2004), αυτός ο πυρήνας ιδεών και κριτικής δεν αρκεί να απαντήσει ούτε στις αγωνίες των πολιτών ούτε στις ανάγκες της αναμόρφωσης του κόμματος. Δείχνει βεβαίως την εγρήγορση έναντι ενός κεντρικού προβλήματος που βιώνει ο πολίτης: την κρίση του πολιτικού - κομματικού συστήματος, την απαξίωση της πολιτικής και των πολιτικών. Αλλά αυτό ο πολίτης το ξέρει καλύτερα από τις ηγεσίες γι' αυτό δεν αρκείται στη διαπίστωση. Δείχνει επίσης την ευαισθησία έναντι του μείζονος προτάγματος της δημοκρατίας που είναι η συμμετοχή των πολιτών. Σε μια όμως εποχή σύγχυσης και αναδιάρθρωσης, οι πολιτικές ηγεσίες καλούνται να εμπνεύσουν και να συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας σταθερής συλλογικής πολιτικής βούλησης, να δώσουν τα νέα σημεία αναφοράς για την ενίσχυση της κοινωνικής δυναμικής και της συμμετοχής. Η επίτευξη του στόχου προϋποθέτει και απαιτεί ισχυρή κεντρική πολιτική διεύθυνση, μεγαλύτερη συνεκτικότητα πολιτικού λόγου, σταθερή οργανωτική επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ της πολιτικής ηγεσίας και των όποιων «εσών» παραγωγής γνώσης που συγκλίνουν στον ίδιο στόχο.

Η φορά των πραγμάτων θα πρέπει να είναι αντίστροφη

Οι θεωρίες, οι ευαισθησίες και οι πειραματισμοί που περιστρέφονται γύρω από τις έννοιες της συμμετοχικής δημοκρατίας ή της διαβουλευτικής δημοκρατίας, αποτελούν χρήσιμες και καινοτόμες «ψηφίδες» της αναζητούμενης νέας πολιτικής κουλτούρας, αλλά σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να καταλαμβάνουν όλο τον χώρο και να μονοπωλούν τον λόγο μιας μεγάλης προοδευτικής λαϊκής παράταξης. Θα έλεγα ότι δεν μπορούν καν να αποτελέσουν τον δυναμικό πυρήνα της αναζητούμενης νέας κουλτούρας: είναι πολύ επικεντρωμένες στην οργανωτική, αξιακή, διαδικαστική όψη της πολιτικής συμπεριφοράς, απευθύνονται πρωτίστως στο προφίλ των μεσίων μορφωμένων στρωμάτων χωρίς να

μπορούν εύκολα να συμπαρασύρουν τα χαμηλότερα στρώματα. Η φορά των πραγμάτων θα πρέπει μάλλον να είναι αντίστροφη. Η ισχυρή κεντρική πολιτική διεύθυνση, η στήριξη του πολιτικού λόγου και του ιδεολογικού στίγματος της προοδευτικής παράταξης στην ατζέντα, τα διλήμματα και οι εμφανείς ακόμα αμυχανίες της μεταρρυθμιστικής ευρωπαϊκής Αριστεράς θα πρέπει να αποτελούν το σημείο εκκίνησης. Αποτελούν επίσης την απαραίτητη προϋπόθεση ώστε πράγματι να προωθηθούν στην κοινωνία οι πολύ χρήσιμοι πειραματισμοί που γίνονται υπό το πνεύμα των αναζητήσεων της συμμετοχικής ή διαβουλευτικής δημοκρατίας σε διάφορες χώρες, από το Πόρτο Αλέγκρε ως τις ΗΠΑ. Εννοώ

τις δοκιμές νέων μορφών ενεργοποίησης των πολιτών, όπως οι τοπικές συμφωνίες και σχέδια ανάπτυξης, οι consensus conferences, οι διαβουλευτικές δημοσκοπήσεις, τα φόρα των πολιτών κ.λπ.

Όσο πιο γρήγορα αποκατασταθεί η ανωτέρω φορά των πραγμάτων, όσο πιο γρήγορα αναπροσαρμοστεί η «δοσολογία» κεντρικής διεύθυνσης - προσδοκώμενου κοινωνικού αυθορμητισμού στον λόγο και στην οργανωτική ανασυγκρότηση του «νέου ΠΑΣΟΚ», τόσο μικρότερο θα είναι το κόστος από την ως τώρα αρνητική αλληλεπίδραση που έχει επικρατήσει.

Ο Γιάννης Βούλγαρης διδάσκει στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου